Független művelődési és helytörténeti havilap * XVI. évfolyam 10. (595) szám * 2010. október 21. – csütörtök

HÉTFALU

Szerkesztők: Hochbauer Gyula, dr. Kovács Lehel István

Alapította és szerkesztette (1906–1911): dr. Fekete Endre és Kiss Béla

☆ Kovács Lehel István

Szent Mihály Napok 2010-ben

Új hagyományteremtésünk XIV. évében járunk, és örömünnepként éljük meg Négyfaluban a Szent Mihály Napokat. Az idén ezt egyértelműen le tudtuk mérni, mert az objektív okok miatt október 9–10-re elcsúszott ünnep szeptember végi hiánya sokakban felvetette az *„Idén nem lesznek Szent Mihály Napok?”* kérdést.

Tőlünk – szervezőktől – független okok tolták ki szeptember utolsó hétvégéjéről október közepére az ünnepet és tették azt „rendhagyóvá”, habár fordult már elő az, hogy október első hétvégéjén ünnepeltük Négyfaluban a Szent Mihály Napokat. Annak ellenére, hogy a szervezést a megszokott ütemterv szerint kezdtük el, hamarosan kiderült, hogy a gazdasági válságra hivatkozva az öntödék csak összesítve öntenek havonta egyszer, öntés nélkül viszont nem készülhettek el a Zajzoni Rab István-díj bronzplakettjei. Böjte Csaba atya is csak október 10-én volt szabad, valamint Seres András díszpolgárrá avatása is csak szeptember 23-án került a Városi Tanács napirendjére, az idei Szent Mihály Napokat pedig Seres András néprajzkutatónk emlékének dedikáltuk. Mindhárom problémára a megoldás kézenfekvő volt: halasszuk el a rendezvényt szeptember végéről október 9–10-re. Ha Brassó szeptember közepén tartja az Oktoberfest-et, akkor Négyfalu is tud október 9–10-én Szent Mihály Napokat tartani. Az időjárás is végül minket igazolt, hisz szeptember utolsó, de október első hétvégéjén is esett az eső, 9-én viszont havazott, de 10-én délutánra már viszonylag jónak mondható idő kerekedett a körülményekhez képest és minden akadály nélkül meg tudtuk tartani a szekeres, lovas felvonulást és a szabadtéri mulatságot.

Rendhagyó módon – a megyei RMDSZ hangos bemondásra is képes autójával – pénteken délután a Kéknefelejcs egyik harmonikása és a Fúvószenekar egyik dobosa kíséretében bejártuk Négyfalu utcáit és a hajdani lakodalmak hívogatását idézve népszerűsítettük a rendezvényt.

Szombaton a rossz idő, az időnként havazásba átmenő eső ellenére számos kisiskolás gyülekezett a volt hosszúfalusi evangélikus iskola udvarán az ünnepségek nyitórendezvényére, a kézműves műhelyre. A szabadtérinek szánt rendezvényt meleg osztálytermekben tartottuk. Száznál is több I–VIII. osztályos tanuló készített terméskép et, őszi hangulatú szalvétatechnikával készült díszt, tökmagvirágokat, díszített cserepet, fűzött magokból gyöngyöt, font csuhévirágokat, vagy faragott töklámpást. A gyerekek már jóelőre, rajzverseny-szerűen elkészítették minden foglalkozás címerét, minden osztályterem ajtaján ezek fogadták őket. A kézműves műhelyt a Communitas Alapítvány, a Hétfalusi Magyar Művelődési Társaság támogatta, a Yurta Kft. (Magdó János) pedig dísztököket adományozott a lámpásokhoz. Jó pár szülő besegített a szendvicsek elkészítésében, teafőzésben. Remélem, nem felejtek ki senkit a foglalkoztatók névsorából, a bácsfalusi iskola, Zajzoni Rab István Középiskola, George Moroianu Líceum tanítónői, osztályfőnökei közül: Székely Kósa Enikő, Mánta Gyöngyi, Soós Anna Mária (és férje Soós Lehel), Ádám Hajnalka, Benedek Káplár Ildikó, Csáka Mária, Székely Edit, Kádár Enikő, Buna Enikő, Kedves Réka, Fekete Magda, Aliz Gabriella, Szitás Mária, Imbrea Klára, Köpe Ilona, Balázs Rita, Papp Ilonka. A gyerekek számos őszi ajándékkal és élményekkel gazdagon tértek haza, ezt tetőzte a jól elvégzett közös munka öröme.

Hasonló sikernek örvendett a meghirdetett pingpongbajnokság is, amelyen többnyire kamaszok, sőt felnőttek szálltak harcba a Szent Mihály Kupáért. A 29 benevezett versenyző 14 órakor érkezett a bácsfalusi iskola tornatermében felállított asztalokhoz. Rövid bemelegítő után kezdődött a kiélezett verseny. A *lányok* kategóriában aranyérmes a 19 éves Fekete Katalin lett, az ezüst érmét Foris Zsuzsa (16 éves), a bronzot pedig Foris Ildiko (9 éves) vihette haza. A *15 év alatti fiúk* kategóriában Magdó Tamás (14 éves) szerezte meg az aranyat, Szőts Andor (14 éves) az ezüstöt, Bute Loránd (14 éves) pedig a bronzot. A *15 év fölötti fiúk* kategóriában Magdó Mihály (33 éves) lett az aranyérmes, Lécz János Olivér (16 éves) az ezüst érmes, Csórik István (34 éves) pedig a bronz érmés. A Szent Mihály Kupát az a versenyző érdemelte ki, aki a kategóriájában a nyert, illetve a vesztett

pontok arányában a legmagasabb mércét érte el. A Kupát így Magdó Tamás (14 éves) vihette haza 2,096-os arányszámmal. A bajnokságot Kovács Kalit Előd, a Zajzoni Rab István Középiskola tornatanára szervezte.

Színesnek, ám meghittnek is bizonyult a szombat délutáni program, amellyel Seres András emléke előtt hajtottunk fejet. Hochbauer Gyula rendezésében először a Zajzoni Rab István Középiskola VII. osztályának Horger Antal csoportja lépett színre, előadva a Seres András által Barcaújfaluban gyűjtött *Tizenkettőt egy csapásra* című mesét, amelyet azután a VI. osztályosok bábjátékként is bemutattak. A bábukat Tomos Tünde készítette. A fűrészmezei Csángó Ház színpada csak úgy sugározta színes változatosságban a barcasági értékeinket. A gyerekek játéka után Gazda Klára néprajz szakos nyugalmazott egyetemi tanár méltatta Seres András munkásságát, elhelyezve a kutatót abba a környezetbe, amelyet a 60-as, 70-es, 80-as évek időkoordinátái, valamint a Barcaság, de Székelyföld és a gyímesi, moldvai csángók lakta települések térkoordinátái határoztak meg. A méltatás után Seres Bálint, Seres András fia átvette Jónás András alpolgármestertől azt az oklevelet, amely poszthumusz Négyfalu díszpolgárává avatta a neves néprajzkutatót. A Zajzoni Rab István Középiskola VII. és VIII. osztályosai közösen vitték színre a Sipos Bella által gyűjtött *Három csángó és a püspök* című népmesét. Játékukat a nézők hatalmas tapssal jutalmazták. Az ezt követő kötetlen beszélgetés sokakból előcsalta a Seres Andrással kapcsolatos emlékeket.

A szombati napot a Hétfalusi Magyar Ifjúsági Klub székházbemutatója zárta. Itt fényképeket, filmet nézett meg az ifjúság. A jó hangulat beszélgetéssel torkollt az éjszakába.

A nap talán legemlékezetesebb momentuma az volt, amikor délután három körül végre felemelkedett a házakat, falvakat megülő sűrű köd, és a Négyfalut övező erdőségek fehérbe öltözötten bújtak elő a homályból, téliesre varázsolva a hangulatot.

Vasárnap reggel még szervezőkként sem tudtuk, hogy lesz-e egyáltalán délutáni program. Csak ilyenkor mutatkozik meg igazából a négyfalusi kultúrház hiánya: esős időben egyszerűen nincs ahová bevonulni, nincs egy nagy színpad, nincs egy 500–600 embert befogadni tudó terem. Szemerkélő esőben indult meg a menet a hosszúfalusi Apor Vilmos római katolikus templom felé, ahol misét celebrált és igét hirdetett Böjte Csaba ferences rendi szerzetes.

Szintén rendhagyó módon, a négyfalusi evangélikus lelkészek más-más elfoglaltságra hivatkozva nem vettek részt a rendezvényen, így elmaradt a Csernátfaluban hagyományos módon megtartott ökumenikus istentisztelet.

A szertartást András József türkösi plébános és Șcheianu Ciprian brassó-bolonyai segédlelkész tették teljessé.

A mise után kiosztottuk a Zajzoni Rab István-díjakat.

(Folytatása a 2. oldalon.)

* Kiadja a Hétfalusi Magyar Művelődési Társaság – © HMMT, 2010. * ISSN 1582-9006 *

✡ **Kovács Lehel István**

Szent Mihály Napok 2010-ben

(Folytatás az 1. oldalról.)

A kitüntetettek személye immár nem titok: Czimbor Izabella, dr. Székely Levente, Böjte Csaba és dr. Mario Alinei vehették át idén, hétfalusi csángó népviseletbe öltözött hölgyek körében, a munkásságukat elismerő díjat.

A 2006-ban alapított díj Zajzoni Rab István csángó költőnk életútja, szellemisége által meghatározott összefonódott hármason alapszik, és e hármasságot, mint alapaxiómát fogadja el: *Egy*: a szülőföld szeretete. A Nagykőhavas vad sziklaormaitól a Csukás lélegzetelállítóan finom csipkéiig terjedő hétfalusi táj lelkületünket, életvitelünket is meghatározza. Örök elismerés mindazoknak, akik kimagaslóan tevékenykednek Hétfalu felemelkedésén. *Kettő*: az egy, egységes és szabad magyar nemzet eszméje, melyért Zajzoni Rab István minden versével síkraszállt, és Táncsics Mihállyal együtt vállalta a rabláncra verést. Örök elismerés mindazoknak, akik nemzetünk szolgálatában önzetlenül dolgoznak. *Három*: Körösi Csoma Sándor nyomdokain haladva be nem teljesült álma maradt Zajzoni Rab Istvánnak a magyar őshaza megtalálása, a keleti eredetünk felkutatása, őstörténetünk megfejtése. Örök elismerés mindazoknak, akik a keleti múlt, a hétfalusi csángóság ősiségének ködfátylát bontogatják.

Az ünnepélyes hangulatot a Négyfalusi Polifónia Kórus, a Hétfalusi Magyar Ifjúsági Klub énekmondói, valamint Jani András szavalata teremtették meg. Gyerkó András vezényletével a kórus Gárdonyi Zoltán *Hálaének*ét és Kodály Zoltán *Köszöntő*jét, a fiatalok pedig Pekka Simojoki *Zarándok ének*ét adták elő. Jani András Zajzoni Rab István: *Hol láttátok azt a serget* ... című versét szavalta.

A díj bronzplakettjét Gergely Zoltán kolozsvári szobrászművész mintázta, a díjazottakat köszöntő virágcsokrokat a Gardena Kft. (Sipos Marika) kötötte. Két díjat a hagyománynak megfelelően a csernátfalusi, illetve a fűrészmezei evangélikus egyházközségek álltak.

A méltatások elhangzása és a díjak átadása után dr. Balázs Ádám, a bukaresti magyar nagykövetség képviselője Répás Zsuzsanna nemzetpolitikai államtitkár asszony köszöntőjét tolmácsolta.

Az ünnepély után dőlt csak el egyértelműen, hogy az időjárás megenyhült, és minden akadály nélkül folytatni tudjuk a szabadtéri programot.

A hagyományos lovas, szekerest felvonulást Rab János, Kapitány Partin András, Benedek István, Tamás Attila és Dávid István szekeresek vezették. A Fúvószenekar és a tánccsoportok szekerei mellett az Ifjúsági Klub is saját szekéren vonult, de a menetben egy póniló is feltűnt.

A Fűrészmezőről és Bácsfaluból induló menet Csernátfalu főterén találkozott, ahol a Kéknefelejcs tánca mellett a Fúvószenekar szólaltatta meg székely és magyar himnuszainkat.

A menet számos gyalogosan vonulóval megindult a Bretter – Hátusó utca – Újutca útvonalon a Barcasági Csángó Alapítvány kertje felé, ahol már kürtőskalács sütők, ételes és italos sátrak, de korondi cserepesek is várták a gyülekezőket.

A szabadtéri ünnepségeket a Kiss Sándor Barcasági Barantacsapat nyitotta, akik a berecki és sepsiszentgyörgyi társaikkal adtak ízelítőt az ősi magyar harcművészetből.

A Hétfalusi Csángók Egyesült Fúvószenekarának játéka után, a szinte tucatnyi táncegyüttes jelenléte néptánc-találkozóvá rögtönözte az eseményt, s így sikerült visszatérni az első 1997-ben Bubla Levente által megszervezett majális alapelveihez.

Rendre léptek fel a Kis Gergelem, Nagy Bóbiska, Somvirág – brassói citeraegyüttes, Kis Bóbiska, Havadi, pürkereci Boricások, Bokréta, Búzavirág, Kéknefelejcs néptáncegyüttesek, közben Malicski Imola énekelt népdalokat. Az estet Fejér Lilla 16 éves kézdivásárhelyi énekesnő és két 16 éves táncoslánya zárták. A hangosítást és az éjszakába torkolló mulatós zenét a Fery Sound (Varga Ferenc) szolgáltatta.

Időközben a Csángó Alapítvány székházának nagytermében Gyulai Nagy Margit, Girás István, Moldován Mihály, Tomos Tünde képzőművészek, fotóművészek szerveztek kiállítást.

A Szent Mihály Napokat idén is a gyerekek töklámpásos felvonulása zárta. A Csángó Alapítvány – Újutca – Főút útvonalon felvonuló lámpások pislogó gyertyákkal hirdették az őszi ünnepkör kezdetét, a hálaadást a termésért és a jövőbe vetett reményt.

Állami támogatás nélkül sikerült megszervezni idén a Szent Mihály Napokat egy olyan költségvetésből, amely alulmarad egy nagyobb házibuli kiadásainál is. Köszönet illeti azokat a lelkes és önzetlen támogatókat, akik ezt lehetővé tették, és mindazokat, akik munkájukkal hozzájárultak a rendezvény sikeréhez: az RMDSZ négyfalusi szervezete, a Hétfalusi Magyar Művelődési Társaság, a Négyfalusi Kézműves Műhely, iskoláink, a római katolikus egyházközségünk, a Barcasági Csángó Alapítvány, a Hétfalusi Csángók Egyesült Fúvószenekara, a táncegyüttesek és énekmondók, a szekeresek, a Fery Sound, a bácsfalusi vendégfogadók, a Unic Spot Kft. (Magdó István), Hidraulica Kft. (Fehér Dezső), Duo Trace Kft. (Sipos Gábor), Izo Villas Kft. (Osváth Mihály), Polidecor Kft. (Bubla Zoltán), Termofarc Kft. (Farkas Gyula), Baál Kft. (Papp Béla), Auto Kov Kft. (Kovács István), Disz Tipo Kft (Dávid István).

SZMN 2010 rendhagyó Szent Mihály Napok

2010. október 9–10.

Répás Zsuzsanna nemzetpolitikai államtitkár asszony köszöntője

Szent Mihály Napok
2010. október 9–10.

Szeretettel köszöntöm a Szent Mihály Napok részvevőit!

Mindenekelőtt hadd üdvözöljem Hétfalu azon döntését, mely szerint a ma is méltán nagy tiszteletnek örvendő Seres Andrásnak születése 75. évfordulója alkalmából díszpolgári címet adományoztak.

Nem lehetünk eléggé hálásak Seres András néprajzi munkásságáért, amelyet elsősorban a barcasági és a moldvai csángó magyar kultúra feltárásának, megismertetésének szentelt. A szórványmagyarság felkarolásának elkötelezettjeként példamutató önzetlenségről és állhatatosságról tett tanúbizonyságot. Életét szerényen, puritán körülmények között élte le, mégis minden elismerésre méltó alázattal fordult kutatói tevékenysége felé, melyet egyfajta missziónak tekintett.

Seres András szellemi hagyatéka, Hétfalu pezsgő kulturális élete bizonyítja: a szórványban élő közösségek hozzájárulását a nemzeti kultúra ápolásához sosem szabad szem előtt tévesztenünk. Az itt élő magyarság életmódja, tradíciói elemi részét képezik nemzeti kultúránknak. Újra méltó figyelmet kívánunk szentelni a szórvány közösségek életének: nem csak támogatni, de tanulni szeretnénk a csángóktól. Tanulni kitartást, alázatot, hitet – a legnagyobb nehézségek között is a magyarságot megtartó erőt.

A szórványközösségek számára segítő kezet fogunk nyújtani az asszimilációs kényszereknek való ellenállás, az identitástudat megőrzése érdekében, mert hiszszük: minden magyar közösség és minden magyar ember érték, amit óvnunk kell.

Budapest, 2010. október 8.

Répás Zsuzsanna
Közigazgatási és
Igazságügyi Minisztérium
Nemzetpolitikai Államtitkárság

✡ **Hochbauer Ferencné Gáspár Sára**

Akiket az élet idesodort...

Vigofszki Gyula: vegyes kereskedése volt Hétfaluban, Felszegen.

Ponyelzki ... (azt hiszem Vigofszki Gyula sógora volt) borbély volt. Nagyon zárkózott életet éltek. Sehová nem jártak. Vigofszki bácsi néha elment a Sánek Ida szemközti bodegájába, ahonnan a felesége kellett hazacibálja. Egyszer mikor utánament, Vigofszki bácsi éppen az asztal tetején táncolt. A fejleményeket nem ismerem.

A két család nagyon régen lakott már Hétfaluban. Lehet, 1848 utáni években kerültek ide. Talán lengyel származásúak voltak.

Vigofszki Pista katolikus papnak készült. Úgy tudom, fel is volt szentelve, de beleszeretett Szőcs Milikébe, a gazdag csernátfalusi péknek a lányába és kiugrott a reverendából... a dologból mégsem lett házasság. Vigofszki Pista további sorsát nem ismerem. Milike nem ment férjhez soha.

A másik ismerős: borbély és fodrász, Balázs volt. Műhelye Csernátfaluban volt. Felesége női fodrászattal foglalkozott. A baj itt sem késett: az első bécsi döntéskor Balázsék Észak-Erdélybe mentek, de nem ám mind a ketten egy helyre. Az asszonyt megszöktette Lázár Dezső (a gyergyószárhegyi Lázár család egyik tagja). Hová lettek? Ki tudja?

Kallós bácsi lakatos volt. Ezermester. Úgy hírlett, minden szerszámot, kisgépet meg tud javítani. Egyszer, úgy tűnik, mégis melléfogott: a a hétfalusi takarékpénztár egyik íróasztalának fiókjaira kellett zárakat készítenie. De hogy sikerült, hogy nem, a fiókokat úgy kellett kinyitni, mintha bezárnánk és fordítva. Mi, akkori hivatalnokok el is neveztük „Hétfalu leghíresebb lakatosának."

Művelt, olvasott ember volt. Egyszer azt hogy Rio De Janeiro betű szerint így olvastam. Kijavított: ezt így kell olvasni: Rio Dö Zsaneiro.

Csató Béláék, Debrecen környékéről kerültek hozzánk. Fiúk, Béla eltűnt az első világháborúban. Két felnőtt lányuk Bözsi és Ilonka az Anton szövődéjében dolgozott, ő maga a Köpe-fűrészben (a Vásár utca végén). Felesége volt a mi házi varrónénink, aki minden ősszel és tavasszal újból divatossá tette a család ruházatát (a házunk mellett levő Lőrinc féle házban laktak bérben). Ilonka, Hadnagy tanár fiához, Bercihez ment feleségül. Gyergyószentmiklóson laktak.

(Folytatása a 4. oldalon.)

Lapszámunkat a Communitas Alapítvány támogatta.

HÉTFALU HONLAPJA
www.hetfalu.ro

Hochbauer Gyula

Czimbor Izabella

Hétfaluban az utóbbi esztendőkben többezer méternyit szőttek az asszonyok, amiből a millennium körüli két bő évtizedben az angol királyné elé is jutott s a századforduló világkiállításaira. Jutott belőle, amennyi kellett, nyugatra és keletre, s itthon épp annyi maradt, amennyit a családok pazarlás nélkül elnyűhettek. Jutott belőle a mesékbe, hozományos ládákba, tisztaszobákba, vásárokba, múzeumokba. Sok kilométernyi gyönyörűség, amelyből még nem-sokszáz méternyit szőtt Czimbor Izabella. De a szőttesfolyam Hétfaluban lehet megszakadt volna nélküle. Igaz, elapadhatott volna a fonal a nagy élemódváltással a pürkereci Gödri Mártonnénál vagy Türkösön később Kajcsa Annánál.

2003-ban Czimbor Izabella édesapja elővette a szövőszéket a padlásról. Lelkésze bíztatta, s férje is ösztönözte erre az egy cseppet sem 21. századinak mondható mesterségre, mely érdekesen működtette a család harmóniáját is, ugyanis a kertész szülők a kézműipari vállalkozás indulását anyagilag segítették. Ezenkívül az édesapa a munkaeszközöket teremtette újra, az édesanya az egyes darabok megtervezését segítette, a gyerekek csőröltek, vásárokba jártak, a férj a nem mindig sikeres vásárokat ellensúlyozta keresetével, nagybátyja szakirodalmat szerzett számára.

Czimbor Izabella eredendő erénye ez: felismerte és elfogadta a hagyományos értékrend időszerű üzenetét. Szorgalommal tanulja olvasni a szőttesek nyelvét, s mi több, beszélni is kezdi ezt a nyelvet. Felfedezi az örök tartalmakat ebben a mai ízléseket is eredményesen művelő mesterségben, mely munka közben belső összhangot teremt. A változatos munkafolyamat szorgalomra ösztönzi és egy belső csöndet teremt, amely nélkül nem lehet társainknak valami szépet és lényegeset kifejezni.

Czimbor Izabella már tudja, hogy szőtteseink nyelvezete egy empatikus nyelvhasználatot érvényesít: munkáival örömet szeret kifejezni, s jó érzés számára uralni ezt a kifejezési eszközt. Ez egyfajta teremtő öröm, amely csak akkor továbbítódik, ha találkozik egy befogadó szeretettel.

Ez a szövőnő érti, hogy az örökölt formákhoz való ragaszkodás nem korlátozza, hanem lehetővé teszi az önkifejezés szabadságát, hiszen a minták megválaszthatók, alakíthatók, végtelen alakzatba szervezhetők.

Czimbor Izabella türelmesen oktatja is ezt a formanyelvet. Gyermekeit, más iskolás gyermekeket is vezet be a szőttesek világába s vásárlóit is tanítja. Mintaváltozataival is arra törekszik, hogy a szerkezet lazításával olvashatóbb legyen a jelből az üzenet.

Életelvei egyszerűek és tiszták. Egy fogalomkörbe tartozik nála az áldás, a szorgalom és a termékenység. Ha valaki arra kéri, hogy a szőttes áldását közvetítsen, akkor gránátalmát, búzakalászt, babért mintáz.

Czimbor Izabella a hétfalusi magyarok létéről, rólunk beszél, áldozattal és méltósággal. Közérthetően mondja-mondja a világnak, melyben benne vagyunk mi is: minden én, te meg ő.

Hát mindezekért érdemel 44 esztendejével Czimbor Izabella Hétfaluban Zajzoni Rab István-díjat.

Barcsa Márton

Simon András tanító bácsi 90 éves

Nem mindennapi eseménynek lehettünk szemtanúi, akik október 3-án részt vettünk a bácsfalusi evangélikus templomban tartott vasárnapi istentiszteleten.

Pontosan 90 esztendővel ezelőtt született Négyfaluban a köztiszteletnek örvendő id. Simon András tanító, majd magyar szakos tanár, egyházközségi felügyelő, közösségünk kimagasló egyénisége.

Barcsa István az egyházközség lelkésze, megható köszöntőjében kiemelte Simon András felügyelő tevékenységét, aki idős kora ellenére jó szellemi erővel bír, tevékenykedik egyházunk gyarapodása, előmenetele érdekében.

Az ünnepeltet egykori tanítványa, Kádár Edit, magyar szakos tanár Kosztolányi Dezső „Tanító az apám” című versével, valamint a Gyerkó András vezette Polifonia kórus Kodály Zoltán „Nagyszalontai köszöntő” című dalával köszöntötte.

Az ünnepelt meghatódva köszönte meg a gyülekezetnek e szép megemlékezést.

Simon András a nagyenyedi kollégiumból, mint kántortanító került a viharos háború idejében az élet porondjára. Ha a gondviselés úgy kívánta, tanította népét, kántorkodott vagy Isten igéjét hirdette az oltszakadáti gyülekezetben.

Amikor a háború után hazakerült szülőfalujába. Előbb tanító, majd tanár, tanfelügyelő. Több nemzedéket oktatott, akik mind hálával, köszönettel tartoznak. Tanította a szép anyanyelvet, szépírást, színdarabokat, kertészkedést.

Tanítványaiból sok értelmes tanító, tanár, orvos, mérnök, értelmiségi és más megbecsült személyiség került ki.

Két ízben is a gazdaköri mozgalom ügyvezetője, az 1948 előtti Gazdakörnek és az 1990-ben újraalakultnak. (Idős kora ellenére ez év őszén is ott volt ifj. Simon András unokáját segíteni burgonyaszedésben. Ő irányította a csapatot a válogatógép mellett.)

Fáradhatatlan egyházi munkássága elismeréseként az Evangélikus Lutheránus Zsinat Reményik Sándor-díjjal tüntette ki.

Kívánunk továbbra is András bácsinak jó egészséget, szellemi frissességet, hogy sokáig maradhasson azok között, akik őt tisztelik és becsülik.

Czimbor Izabella

Köszönet

„Dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes.” Ezzel a mottóval indítottam az új szolgálatomat.

Azt a „csillagot az égen”, azt a fényt, azt a különlegességet keressük mind a mai napig életünkben. Így derült fény a szövészetre is.

„Isten a kezdet és a vég.” Ez a mesterség az emberiség kezdete óta létezik. Az ember, vagyis az asszony fonta–szőtte–varrta a család számára szükséges tárgyakat, melyeket hímzéssel díszített. Így jött létre a díszítő művészet. A mi vidékünkön a szedettes szövés technikája fejlődött ki már az 1800-as években, és mind a mai napig létezik.

„Az Úr csodásan működik.” A szövészet a hagyományunk egyik ága, amelyikben több személy összefogása és munkája érvényesül. Ezek a személyek: a lelkészünk, aki kedvelője és támogatója a művészetnek, szólt, hogy szőjek; én hittem és cselekedtem; férjem, aki bíztatott, hogy jól teszem, mert ez egy különlegesség – nem számítva a költségeket és az elvesztett időt; a szüleim, akikkel együtt fedeztem fel a számunkra új mesterséget. Ők biztosították a munkalehetőségeket: mivel, hol és hogyan; a lányaim, akik gyermekes érdeklődéssel tanultak meg szőni, és megláttam bennük a jövő generációt, mely továbbviszi a hagyományt; a jólelkű kisbaconi emberek, akiktől szőni tanultam, jókedvvel, pontosan és szépen. Pedig megmondták, hogy „a szövéssel annyi baj van mint egy zsák bolhával”; a kézműves társaim a szárhegyi táborból, akik mellett egy új világot fedeztem fel, a művészet világát, és hogy „a művészet lélekből fakad”; az INTEGRA alapítvány, ahol kereskedelmi alapokat tanultam; a tanárnőm, a brassói Művészeti Iskolából, aki alkotni és művészkedni tanított, hogy fejleszthessem a hagyományt, vagyis „fényt hagyjunk magunk után”; azok a személyek, akik mind a mai napig könyveket, régi szőtteseket juttatnak el hozzám, hogy felfedezzem a hétfalusi csángók kultúrvagyonát; azok a személyek akik filmet készítettek, újságcikkeket írtak és így híresztelték hagyományainkat; mindazok a személyek akik bármiféle módon terjesztik, támogatják és éltetik ezt a hagyományt. Ide értem a tanárokat, diákokat, idegenvezetőket és a kedves vásárlókat is; azok a személyek akik imádkoznak és hiszik, hogy „voltunk, vagyunk és leszünk”; mindazok akik ránk találtak a nagyvilág több pontjairól: Magyarországról, Amerikából, Argentínából, Németországból, Dániából, Japánból és még sorolhatnám.

Isten milyen nagy, és ugyanakkor milyen kicsi, hogy így egymásra találunk egy közös célban: életben maradjon a kultúránk és a hagyományunkban élhessünk Isten dicsőségére.

Isten áldjon mindannyiunkat!

Szent Mihály Napok: szekeres, lovas felvonulás Négyfalu utcáin

* Kiadja a Hétfalusi Magyar Művelődési Társaság – © HMMT, 2010. * ISSN 1582-9006 *

Bencze Mihály

Magyar-török testvériség

(Folytatás előző lapszámunkból.)

A **Csocsa**, vagy **Csócsa** ősi hétfalusi név, mely a Kárpát-medencében is elterjedt. Családnévként, és gúnynévként vagy ragadványnévként is ismert, egyben azonos családnevek megkülönböztető neve is. Hétfaluban 1848-ban az agyagfalvi gyűlés után mindjárt alakult egy század nemzetőr, melynek századosa Miklós Samu, főhadnagya Sándor János, alhadnagya Csocsa József és szervező őrmester Deák János volt. Veszprém közelében ismert a Csócsa-hegy, a 46,85 szélességi, és a 17,37 hosszúsági ívek metszéspontján, a Lesencetomaj, Baranyos, Bedia, Belátó, Berkenyes, Baranyás, Billegepuszta, Birkásmajor, Büdöskútpuszta, Csengő, Cser-tető, Csibihely, Ederics helységek közelében. Népiesen a csócsa nem más, mint a kisgyermek szájába rágott pép. Az egykori Török birodalom magyarsággal kapcsolatos vidékein, a pépesebb ételekkel táplálkozó öregnek gúnynévként azt mondják csócsa. A Csocsa, a Cenk = Csecsen összefüggésnek valami névváltozata, a fogalmából kiérződik az anyacsecs, annak egy mélyebb hangzós névszármazéka. A magyarországi Csócsa hegy a Cenk egy kicsinyített mása, ezért hordoza a fentiekben felvázolt Cenk értelmezésének a kicsinyítését. Ehhez a láncolathoz a következő helyiségek kapcsolódnak: Chochak (Afganisztán, 36° 53’ 29” N, 066° 37’ 06” E), Chichikhune, Chocha, Chowcheh (Afganisztán, 32° 14’ 57” N, 062° 57’ 22” E), Chochankié (Kamerun, 05° 15’ 00” N, 010° 14’ 00” E), Chochar Gah (Pakisztan, 35° 10’ 00” N, 073° 50’ 00” E), Xankochong, Cho Chang San (Laosz, 22° 26’ 00” N, 102° 06’ 00” E), Chochuill, Chochail, Chochuill, Ben (Anglia, 56° 27’ 00” N, 005° 04’ 00” W), Chocha Hills (Tanzánia, 08° 50’ 00” S, 031° 52’ 00” E), Chocha (Tanzánia, 08° 24’ 00” S, 039° 24’ 00” E), Chocha (Zambia, 12° 31’ 00” S, 031° 08’ 00” E), Chochakpur (India, 25° 29’ 00” N, 083° 25’ 00” E), Chocha (India, Orissa, 19° 39’ 00” N, 082° 27’ 00” E), Cho-chang-pei Yüan (Kína, 36° 29’ 19” N, 113° 01’ 55” E), Chochal (Guatemala, 15° 24’ 00” N, 091° 32’ 00” W), Hacienda Chochal (Equador, 0°, 46’ 00” N, 077° 42’ 00” W), Chochaf (Chile, 43° 20’ 00” S, 073° 42’ 00” W), El Chochal Río (Kolumbia, 04° 11’ 00” N, 074° 09’ 00” W), Chochaga Alto (Kolumbia, Santander 06° 44’ 00” N, 072° 37’ 00” W), Chocha (Peru, 11° 50’ 30” S, 076° 14’ 25” W), Chochaga (Afganisztán, 34° 14’ 57” N, 067° 38’ 59” E), Choch’a (Észak-Korea, 38° 24’ 35” N, 127° 46’ 58” E).

Egy másik sajátos, de nagyon fontos ősi név az **Andir**, **Ander**, **Ánder**, vagy az **Andor** és az **Andorkó**. Ősiessége visszanyúlik Lemuriáig. Andir Indonézia Jawa Barat tartományának egy sűrűn lakott városa, a 6°55’3” szélességi, és a 107°34’54” hosszúsági ívek metszéspontján. Szomszédságában a következő helyiségek vannak: Melak, Husein Sastranegara, Cimindi-hilir, Cimindi, Cikudapateuh, Cituja, Bandung, Cibeduyut, Lagadar, Margahayu, Karees, Sukarasa, Sukabirus, Cangkuang, Cisaat, Rahayu, Dago, Cigadung, Kiaracondong, Citeureup Satu, Cidurian, Cicadas, Bojongloa, Padasul. A szkíták és a hunok által közelebb kerülve az Ujgurok hazájában megtaláljuk az Andir települést a 37,93 szélességi és a 83,65 hosszúsági ívek metszéspontján. Közvetlen szomszédságában a következő településeket találjuk: Tourote Make, Kaiximai Kule, Andierxiang, Andir Muchang, Takamu. Az Andir családnév megtalálható Hétfaluban, a Kárpát-medencében, Kis-Ázsiában, Ujguriában, Indonéziában, és az innen kivándoroltak szertevitték a nagyvilágba. Hétfaluban nemcsak családnév, hanem földrajzi is, például az Andir-bérce. Az andir vagy a tanya ura, vagy valami szántó-vető, földtörő értelmű. Az **Andor** férfinév az András régi magyar alakváltozatának, az Andorjás névnek a rövidülése, de lehet a régi magyar Andornak név rövidülése is, ami a pelazgoktól átvett latin Andronicus magyar változata, és a jelentése: férfiak legyőzője. Kis-Ázsiában András királyunkat Szentföld királyává választották az ottani magyari népek. Ezek a nevek kötődnek az Endre személynévhez, de vannak ilyen víznevek is. A legősibb kapcsolat a kettő között a következő: a vizet teremtménynek fogták fel, az első nevek a forrás jelentésű szót tartalmazzák és vagy forráshoz tartozó, vagy forrásfolyó, forrásvíz a név jelentése. Ennek mintájára az embert (növényt és állatot is) szintén teremtménynek fogták fel, az elnevezésük törvényszerűen hasonló a vizekéhez. Innen van az egyezés. Idővel a víz nevéről – ahol laktak az emberek – is neveztek el embercsoportot, de ez már más kategória. A két nevünk összetett szó: An: vö.: török jen ’oldal’, a folyóelágazást, a forráshelyet jelzi eredetileg. + der: jelentése folyó, rokon a magyar teker szóval. A szkíták ugyanis azt tartották, hogy a víz hengerülve, tekerülve folyik, tökéletes megfigyelői voltak a természet működésének. A *teker* és a *dir, der* etimológiailag összetartoznak. Az Andir az: AN = anya + DIR = valószínűleg a sumer DINGIR = csillaggal (istennel) kapcsolatos; összeolvasva: Andir = Anya-csillaga, vagy valami hasonló értelmű név. De hogy melyik, arra csak utalni lehet rá, mégpedig a Szíriusz, ahogy Ízisznek (Irisz) is az a csillaga, és amire már utaltam, az Arvisurákban is a hunok, és a csángók szent csillaga is. De lehet a sarkcsillag is, a Göncöl csillagkép alapján. Az Andir kapcsolat a következő: Andirushk (Irán, 31° 33’ 00” N, 054° 20’ 00” E), Andirni, Anderni (Kamerun, 11° 03’ 35” N, 014° 41’ 44” E), Andirea (Zambia 13° 36’ 00” S, 031° 46’ 00” E), Andiramada (Sri Lanka, 07° 18’ 00” N, 080° 23’ 00” E), Andiri (Kongó, 03° 22’ 00” N, 30° 16’ 00” E), Andiran (FranceAquitaine 44° 06’ 00” N, 000° 16’ 00” E), Andir (Csád, 11° 01’ 00” N, 021° 50’ 02” E), Andira Falls (Kelet-Guyana 03° 18’ 00” N, 057° 35’ 00” W), Andírrion Ákra (Görögország, 38° 20’ 00” N, 021° 46’ 00” E), Andirovitha (Törökország, 40° 51’ 01” N, 029° 08’ 46” E), Andirli Deresi (Törökország, 40° 22’ 00” N, 038° 39’ 00” E), Andirin, Andiran (Törökország, 37° 34’ 32” N, 036° 21’ 00” E), Andiri (Törökország, 38° 56’ 00” N, 038° 41’ 00” E), Andira (Brazilia, 02° 51’ 00” S, 057° 00’ 00” W), Andirá Rio (Brazília, 03° 03’ 00” S, 055° 11’ 00” W), Andiroga (Madagaszkár, 03° 31’ 00” S, 047° 58’ 00” E), Andiradut Khor (Vörös-tenger, 19° 23’ 00” N, 035° 53’ 00” E), Andiri (Szerbia, 43° 50’ 11” N, 019° 41’ 45” E).

(Folytatjuk.)

Hochbauer Ferencné Gáspár Sára

Akiket az élet idesodort...

(Folytatás a 2. oldalról.)

Malárik, kéményseprő volt. Leányai: Olga és Milike. Olga egy Peteu nevű tisztviselőhöz ment feleségül. A leányok felnőtt korukban is beszélték még szlovák anyanyelvüket. Olga a fiacskáját, Kamilt is megtanította szlovákul. A gyerek németül is tudott. Kamil jó tanuló volt, később szóba került, hogy katolikus pap vagy orvos legyen. Püspöki tanácsra orvosi egyetemre ment. Rómába jutott, a pápa közvetlen környezetébe.

Nord Félix, Hosszúfalu-alszegen tartott vegyeskereskedést. Apám nyugdíjba vonulása után, jelenlegi házunkba költöztünk, ezután az ő boltja volt közelebb, tőle vásároltunk. Madarakat nevelt, kanárit, papagájt, ezenkívül vadászott is.

Két gyermeke volt: Lixi és Olgi. Lixit a háború után, amikor a németeket „összeszedték,” Oroszországba hurcolták, 6 évig bányában dolgozott, ott szilikózist kapott, mikor hazakerült, már nem sokáig ét. A hosszúfalu-alszegi temetőben van eltemetve, sírfelirata csak ennyi: Lixi.

Olgit a mi családunk mentette meg. Bezártuk a legelső (nagy) szobába, az ajtó elé húztunk egy szekrényt. Mikor jöttek ellenőrizni (házról házra keresték a német fasisztákat) egy orosz katona és egy román csendőr végigment a nagy lakáson. A negyedik szoba szekrényénél megfordultak, visszamentek. Itt nincsenek, jelentették ki és elmentek (bizony, az életünkkel játszottunk).

Közben Nord bácsi beszerezte az iratokat és Olgit sürgősen férjhez adta egy Luca nevű vadász-cimborájához. Így már nem Nord Olga volt, hanem Luca Olga, ezen a néven pedig nem keresték.

Grosz Károly gyógyszertára. Ezt Markovátz gyógyszerész vezette. A terv az volt, hogy Markovátz vegye feleségül Grosz Irénkét, a Károly leányát, de a fiatalok hallani sem akartak róla.

Irénke nénit ismertem. Nem szerettem, mert mindig panaszkodott, hogy nem köszönök neki.

Markovátz vezette a patikát idős koráig. Végül, mivel a drog túlságosan keze-ügyében volt, morfinista lett. Mikor többhöz nem jutott, megölte magát.

Zsidó család is lakott Négyfaluban: Graf vagy Gréf nevezetű. A Kanabé Gyárfásék háza mellett laktak Karcsi nevű fiúkra emlékszem.

A magyar kommün leverése után több család jött (inkább bujdosott: Romániába, Erdélybe, a Barcaságba. Román állampolgárságot igazoló irataik nem voltak). Onnan tudom, hogy a tanító bácsi számtalanszor kérte tőlük a Honpolgári Bizonyítványt eredménytelenül (enélkül nem lehetett volna őket beiskoláztatni). Ezt nyilván a tanító is tudta, de a „formát be kellett tartani.” Addig mind kérte, míg a gyermek lassan kijárta az akkor kötelező négy elemit. Sokan voltak ilyenek.

Szent Mihály Napok: ifjú kézművesek